

UKRAYNA DIŞ TİCARETİ VE MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ

Ukrayna 24 Ağustos 1991 tarihinde bağımsızlığını ilan etmiştir. Bağımsızlığın ilanından sonra geçen dönemde ülkedeki ekonomik yapının serbest piyasa ekonomisine dönüştürülmesinde önemli mesafe kaydedilmiş bulunmaktadır. Ukrayna'nın 2008 yılında Dünya Ticaret Örgütü'ne üye olması, ülkenin küresel ekonomik sistem ile bütünleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Ukrayna, AB ile imzaladığı ortaklık Anlaşması çerçevesinde AB ile Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasına yönelik mevzuat uyumunu 2010 yılına kadar tamamlamayı arzu etmektedir. AB ile ortaklık geliştirme yolunda yapılan müzakerelerden Ukrayna'nın beklentisi tam üyelik iken Avrupa Birliği bu konuda yakın ortaklığı tercih etmektedir.

Sovyetler Birliği'nin dağılması sürecinden başlayarak 1990-1999 yılları arasında ağır bir ekonomik kriz yaşayan Ukrayna'da, 2000-2005 yılları arasındaki hızlı ekonomik büyüme Ukrayna'yı sadece geçiş ekonomileri arasında değil Avrupa ülkeleri arasında da büyüme hızı açısından öne çıkarmıştır. Bununla birlikte, on yıl boyunca süren krizin bir yansıması olarak GSYİH hala 1990'lardaki düzeyine ulaşamamıştır.

Bağımsızlık sonrası, sekiz yıllık daralmayı takiben, Ukrayna ekonomisinin 1999 yılından bu yana sürekli bir büyüme trendi yakaladığı görülmektedir. 2007 yılındaki %7.6'lık büyümenin ardından 2008 yılında da ekonomide %2.1 oranında büyüme gözlenmiştir. Ancak, yoğun bir şekilde demir çelik ürünleri ihracatına dayalı Ukrayna ekonomisinde anılan sektörde yaşanan sorunlar genel ekonomik yapıda da kendini derhal hissettirmektedir. Özellikle doğal gaz kullanarak çalışan demir-çelik sektörünün doğal gaz fiyat artışlarından da yoğun bir şekilde etkilendiği bilinmektedir.

2008 yılı GSYİH cari fiyatlarla yaklaşık olarak 180 milyar \$ ve kişi başına düşen milli gelir yine cari fiyatlarla yaklaşık 3.899 \$ olarak gerçekleşmiştir. Sektörel GSYİH artışında 2008 yılında %14 oranındaki artış ile hizmetler sektörü ilk sırada yer almaktadır. 2007 yılında %16,6 oranında gerçekleşen tüketici fiyat endeksi artışı, 2008 yılında %22,3 olmuştur. Ukrayna'da 2008 yılında işsizlik oranı %3'tür.

2008 yılı sonunda etkilerini tüm dünyaya yayan küresel mali krizden en fazla etkilenen ülkelerin başında Ukrayna gelmiştir. Bunun başlıca nedenini ülkede devlet gelirlerinde bir istikrar bulunmaması, Ukrayna özel sektörünün yüksek oranlı borçlanması oluşturmaktadır. Ülkede son derece kırılğan yapıda çok sayıda bankanın mevcudiyeti finansal açıdan ülkenin risklere açık olmasının ana nedenini teşkil etmektedir. Aynı şekilde, ülkedeki kronik siyasi istikrarsızlık ekonomi alanında alınması gerekli önlemlerin alınması ve alınacakların da uygulanmasını imkansız kılmaktadır.

Ukrayna ekonomisi Rusya Federasyonu'ndan gelen doğalgaza önemli derecede bağımlı olmakla birlikte, Rus doğalgazını Avrupa'ya ileten boru hatları da esas olarak Ukrayna topraklarından geçmektedir. 2006 yılının ilk günlerinde Rusya Federasyonu ile Ukrayna arasında doğalgaz fiyatı konusunda ciddi bir kriz patlak vermiştir. Benzer bir kriz 2009 yılı ilk günlerinde de yaşanmış, Ukrayna'nın Rusya'ya borcunu ödememesi nedeniyle Ukrayna'ya bir süreliğine gaz verilmemiş ancak, Ukrayna'nın hatlara müdahale ederek Avrupa'ya gaz akışını engellemesi ile olay uluslar arası bir sorun haline gelmiştir.

Ukrayna ile Rusya Federasyonu arasındaki siyasi ilişkilerin seyrine bağlı olarak doğalgaz alanında bu tür sorunlar yaşanması her zaman için mümkündür. 2009 yılı başında yaşanan sorun da Avrupa Birliğinin devreye girmesi ve iki ülkenin devlet başkanı ve başbakanlarının müzakereleri neticesinde belirlenen yeni ödeme planı ve fiyat artışı ile çözülebilmiştir. Ancak, Ukrayna ekonomisinde yaşanan sorunlar

önümüzdeki dönemde sanayisi önemli oranda doğalgaza bağımlı ülkenin doğal gaz borçlarını ödemedede nasıl bir yöntem izleyeceği konusunu gündeme getirmektedir.

Uzun dönemde Ukrayna'nın doğalgazı piyasa fiyatlarından alacak olması, ülkedeki doğalgaz tüketimini önemli derecede etkileyecektir. Halihazırda, Ukrayna Avrupa'daki 5. büyük doğalgaz kullanıcısı ülke konumundadır. Kısa dönemde doğalgaz fiyat artışı Ukrayna'nın ödemeler dengesine ilave bir yük getirecek ve sanayi tesisleri yüksek enerji maliyetleriyle çalışma durumunda rekabetçiliklerini koruma konusunda zorlanabileceklerdir.

Ukrayna'nın dış borcu 100 milyar \$ civarında olup, bunun yalnızca 20 milyar \$'ı devlet borcudur, kalan miktarın 35 milyar \$'ı bankaların, 45 milyar \$'ı da özel sektör borcudur. Ülkenin borcu çevrilemeyecek bir seviyede olmamakla birlikte siyasi çekişmeler söz konusu rakamın olması gerekenden daha büyük etki yaratmaktadır. Nitekim, IMF ile yapılmış bulunan ve 16,4 milyar \$ büyüklüğündeki Standby Anlaşması gereği serbest bırakılması gereken ikinci dilim kredi ülkedeki siyasi ortamın bir sonucu olarak taahhütlerin yerine getirilememesi ve bütçe açık hedefinde anlaşılabilmesi nedeniyle serbest bırakılamamaktadır. Bu konuda da ülke üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmekte direnmekte ve bütçe disiplinine uymak istememektedir.

A.İHRACAT

BM verilerine göre; bir önceki yıla kıyasla Ukrayna'nın ihracatı %35,9 artarak 2008 yılında 67 milyar \$ olmuştur. Ülkenin genel ihracatında en çok payı alan ilk üç ülke sırasıyla Rusya, Türkiye ve İtalya'dır. Ukrayna'nın önemli ihraç ürünleri ise "demir ve çelik", "mineral yakıtlar, yağlar" ve "hububat" tır. Makine ve aksamları ürün grubu Ukrayna'nın toplam ihracatından %5,2 pay almaktadır.

Ukrayna'nın Ülkeler Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	RUSYA	8.650.700	12.668.478	15.739.123	24,2
2	TÜRKİYE	3.059.079	4.519.113	6.106.324	35,1
3	İTALYA	2.505.344	2.676.865	2.912.847	8,8
4	POLONYA	1.344.516	1.636.916	2.338.273	42,8
5	BELARUS	1.222.689	1.561.454	2.105.594	34,8
6	A.B.D.	1.201.793	1.058.050	1.949.211	84,2
7	ALMANYA	1.283.839	1.644.491	1.836.326	11,7
8	KAZAKİSTAN	828.009	1.433.486	1.832.568	27,8
9	MISIR	748.386	880.008	1.560.316	77,3
10	MACARİSTAN	946.132	1.235.076	1.367.110	10,7
11	MOLDOVA	671.231	911.260	1.178.142	29,3
12	HOLLANDA	710.619	765.708	1.118.017	46,0
13	BULGARİSTAN	595.725	553.973	1.105.978	99,6
14	SURİYE	602.167	846.859	1.037.416	22,5
15	HİNDİSTAN	850.105	744.104	1.005.577	35,1
16	ÜRDÜN	317.873	430.915	998.424	131,7
17	S.ARABİSTAN	537.025	523.471	956.392	82,7
18	B.A.E.	392.607	612.241	914.293	49,3
19	AZERBAYCAN	421.975	631.061	910.572	44,3
20	SLOVAKYA	549.636	645.177	910.208	41,1
	DİĞER	10.928.158	13.315.686	19.119.681	43,6
	TOPLAM	38.367.608	49.294.392	67.002.392	35,9

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Not: BM verileri ile TÜİK verileri arasındaki farklılıklar nedeniyle Türkiye verileri TÜİK'ten alınmıştır.

Ukrayna'nın Başlıca Fasıllar Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	FASIL	FASIL TANIMI	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	72	Demir ve çelik	13.051.226	16.733.313	22.991.852	37,4
2	27	Mineral yakıtlar, yağlar, damıtılmış ürünler	2.553.533	2.630.190	4.109.230	56,2
3	10	Hububat	1.354.247	763.729	3.703.796	385,0
4	73	Demir ve çelikten eşya	2.361.608	2.912.293	3.534.550	21,4
5	84	Makine ve aksamları	2.051.504	2.738.088	3.497.804	27,7
6	85	Elektrikli makina ve cihazlar ve bunların aksam ve parçaları	1.278.980	2.239.017	2.843.361	27,0
7	86	Demiryolu vb. taşıtlar ve ekipmanları	1.066.959	1.841.160	2.656.743	44,3
8	26	Metal cevherleri, cüruf ve kül	912.326	1.105.017	2.153.611	94,9
9	31	Gübreler	998.652	1.325.480	1.996.514	50,6
10	15	Hayvansal ve bitkisel yağlar, mumlar	971.401	1.717.956	1.945.815	13,3
		Diğer	11.767.172	15.288.149	17.569.116	14,9
		Toplam	38.367.608	49.294.392	67.002.392	35,9

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

B.İTHALAT

Ukrayna'nın ithalatı %41 artarak 2008 yılında 85,5 milyar \$'a ulaşmıştır. Ülkenin genel ithalatında en çok payı alan ilk üç ülke sırasıyla Rusya, Almanya ve Türkmenistan olmuştur. Önemli ithal kalemleri ise "mineral yakıtlar, yağlar", "demiryolu harici karayolu taşıtları ve aksamları", "makine ve aksamları" dır. Ülkenin genel ithalatında makine ve aksamlarının payı %11,2 seviyesindedir.

Ukrayna'nın Ülkeler Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	RUSYA	13.787.221	16.838.246	19.414.250	15,3
2	ALMANYA	4.264.371	5.829.973	7.162.254	22,9
3	TÜRKMENİSTAN	3.492.044	4.707.362	5.631.673	19,6
4	ÇİN	2.310.204	3.307.529	5.601.510	69,4
5	POLONYA	2.109.116	2.920.477	4.280.036	46,6
6	KAZAKİSTAN	965.678	1.686.552	3.118.852	84,9
7	A.B.D.	879.772	1.408.163	2.813.166	99,8
8	BELARUS	1.255.185	1.445.351	2.809.646	94,4
9	JAPONYA	848.617	1.406.621	2.795.770	98,8
10	İTALYA	1.465.556	1.789.213	2.432.582	36,0
11	TÜRKİYE	1.121.364	1.481.156	2.187.674	47,7
12	ÖZBEKİSTAN	418.046	546.008	2.118.263	288,0
13	G.KORE	935.423	1.564.922	2.046.183	30,8
14	FRANSA	990.611	1.331.837	1.684.294	26,5
15	ÇEK CUMHURİYETİ	825.141	1.154.600	1.376.033	19,2
16	İNGİLTERE	620.600	886.429	1.374.591	55,1
17	HOLLANDA	640.410	881.025	1.283.612	45,7
18	MACARİSTAN	802.235	1.240.859	1.282.661	3,4

19	ROMANYA	446.086	778.881	1.171.080	50,4
20	İSVİÇRE	275.169	419.058	1.114.330	165,9
	DİĞER	6.568.771	8.976.318	13.760.076	53,3
	TOPLAM	45.021.620	60.600.580	85.458.536	41,0

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Not: BM verileri ile TÜİK verileri arasındaki farklılıklar nedeniyle Türkiye verileri TÜİK'ten alınmıştır.

Ukrayna'nın Başlıca Fasıllar Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	FASIL	FASIL TANIMI	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	27	Mineral yakıtlar, yağlar, damıtılmış ürünler	12.711.627	15.922.986	22.832.150	43,4
2	87	Demiryolu harici karayolu taşıtları ve aksamları	4.898.344	7.770.813	11.370.235	46,3
3	84	Makine ve aksamları	5.191.399	7.444.096	9.570.318	28,6
4	85	Elektrikli makina ve cihazlar ve bunların aksam ve parçaları	2.682.029	3.134.512	3.808.278	21,5
5	39	Plastikler ve mamülleri	1.988.858	2.693.595	3.519.380	30,7
6	72	Demir ve çelik	1.468.893	2.240.275	3.299.326	47,3
7	30	Eczacılık ürünleri	1.384.877	1.931.562	2.433.304	26,0
8	26	Metal Cevherleri, cüruf ve kül	538.676	972.269	2.063.621	112,2
9	48	Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	1.014.210	1.317.789	1.586.668	20,4
10	73	Demir ve çelikten eşya	748.366	1.016.987	1.433.111	40,9
		Diğer	12.394.341	16.155.696	23.542.145	45,7
		Toplam	45.021.620	60.600.580	85.458.536	41,0

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

C. TÜRKİYE-UKRAYNA DIŞ TİCARETİ

Türkiye ile Ukrayna arasındaki ticari ilişkilerin temel dayanağı 4 Mayıs 1992 tarihinde imzalanan ve 20 Nisan 1994 tarihinde yürürlüğe giren Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasıdır.

2008 yılı verilerine göre Ukrayna Türkiye'nin ihracatında 15.; ithalatında ise 8. sırada yer almaktadır. Türkiye ise 2000 yılından bu yana Ukrayna'nın en çok ihracat yaptığı ilk 3 ülke arasında yer almaktadır. 2008 yılı itibariyle Türkiye Rusya Federasyonu'nun ardından Ukrayna'nın en çok ihracat yaptığı 2. ülke konumundadır.

Ukrayna ile olan ticaretimizde, dış ticaret dengesi sürekli ülkemiz aleyhinde gerçekleşmektedir. Bunun temel nedeni ülkemizin Ukrayna'dan ağırlıklı olarak hammadde ithal etmesidir.

Ukrayna ile AB arasında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasını da içeren Ortaklık Anlaşması müzakerelerine 2007 yılında başlanmıştır. Türkiye'nin Gümrük Birliği çerçevesinde AB'nin tercihli ticaret rejimlerini üstlenme yükümlülüğü ve AB ile Ukrayna arasında imzalanacak olası bir STA'nın ihracatçılarımız üzerinde yaratacağı olumsuz etkinin bertaraf edilmesi amacıyla, AB'ne paralel olarak, Türkiye ile Ukrayna arasında bir STA imzalanması yönündeki görüşmelere Haziran 2007 tarihinde başlanmıştır.

Türkiye ile Ukrayna arasındaki ticaret hacmi 2000 yılında 1.2 milyar \$ iken 2008 yılında 8,3 milyar \$ seviyesine ulaşmış bulunmaktadır. 2008 yılında 2.188 milyon \$ ihracatımıza karşılık, söz konusu ülkeden 6.106 milyon \$ ithalatımız bulunmaktadır. Ukrayna ile dış ticaretimiz söz konusu ülke lehine fazla vermekte olup, bu dış ticaret açığı 2008 yılında 3.919 milyon \$ olmuştur.

Diğer taraftan, 2008 yılında Ukrayna'ya olan ihracatımız %47,7 artarken, ithalatımız %35,1 oranında yükselmiştir. 2009 yılı Ocak-Ekim döneminde ise; bir önceki yıl aynı dönemine göre ihracatımız %58,4, ithalatımız ise %52,9 gerilemiştir. 2008 yılı sonunda küresel ekonomide yaşanan finansal ve sonrasında reel sektöre yayılan kriz nedeniyle 2009 yılı Ocak-Ekim döneminde ticaret hacminde daralma %54 oranında gerçekleşmiştir.

Türkiye-Ukrayna Dış Ticareti (\$)

	2004	2005	2006	2007	2008	2008 Ocak-Ekim	2009 Ocak-Ekim
İhracat	575.826.913	821.033.657	1.121.364.283	1.481.155.808	2.187.674.803	1.967.242.796	818.488.913
İhracat Değişim %	29,4	42,6	36,6	32,1	47,7		-58,4
İthalat	2.509.351.386	2.651.017.078	3.059.079.420	4.519.113.917	6.106.324.788	5.527.548.393	2.602.672.167
İthalat Değişim %	88,5	5,6	15,4	47,7	35,1		-52,9
Dış Ticaret Hacmi	3.085.178.299	3.472.050.735	4.180.443.703	6.000.269.725	8.293.999.591	7.494.791.189	3.421.161.080
Hacim Değişim %	73,7	12,5	20,4	43,5	38,2		-54,4
Dış Ticaret Farkı	-1.933.524.473	-1.829.983.421	-1.937.715.137	-3.037.958.109	-3.918.649.985	-3.560.305.597	-1.784.183.254
Fark Değişim %	118,1	-5,4	5,9	56,8	29,0		-49,9

Kaynak: TUIK verileri

İki ülke arasında dış ticaretin daha yakından incelenmesi amacıyla fasıl bazında verilere bakıldığında; 2008 yılında Türkiye'nin Ukrayna'ya yaptığı toplam ihracat içinde en büyük paya sahip olan ürün grubunun 475 milyon \$ ile "motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer" olduğu görülmektedir. Bu ürün grubunu, "plastik ve plastikten mamul eşya" ile "makine ve aksamları" izlemiştir.

Türkiye'nin Ukrayna'ya İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (\$)

SIRA	FASIL	FASIL TANIMI	2007	2008	2009 (Ocak-Ekim)	2007/08 Değişim %
1	87	MOTORLU KARA TAŞITLARI, TRAKTÖR, BİSİKLET, MOTOSİKLET VE DİĞER	177.026.542	475.248.226	38.846.185	168,5
2	39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	168.449.421	184.630.106	72.150.811	9,6
3	84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZAN; MAKİNA VE CİHAZLAR, ALETLER, PARÇALARI	130.474.439	145.616.848	43.049.805	11,6
4	08	YENİLEN MEYVALAR, KABUKLU YEMİŞLER, TURUNÇGİL VE KAVUN KABUĞU	104.964.651	139.307.825	80.848.500	32,7
5	73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	96.558.284	124.738.301	40.902.672	29,2
6	85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR, AKSAM VE PARÇALARI	91.794.647	106.323.615	28.961.361	15,8

7	27	MİNERAL YAKITLAR,MİNERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI,MUMLAR	64.480.504	102.574.219	62.391.445	59,1
8	57	HALILAR VE DİĞER DOKUMAYA ELVERİŞLİ MADDEDEN YER KAPLAMALARI	39.318.533	61.262.998	17.481.650	55,8
9	25	TUZ,KÜKÜRT, TOPRAK VE TAŞLAR,ALÇILAR VE ÇİMENTO	42.547.764	56.503.206	18.414.472	32,8
10	48	KAĞIT VE KARTON;KAĞIT HAMURUNDAN KAĞIT VE KARTONDAN EŞYA	36.256.808	52.035.528	32.096.507	43,5
		DİĞER	529.284.215	739.433.931	383.345.505	39,7
		TOPLAM	1.481.155.808	2.187.674.803	818.488.913	47,7

Kaynak: TÜİK verileri

2008 yılında Türkiye'nin Ukrayna'dan yaptığı toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan ürün grubu "demir ve çelik" dir. Bu ürün grubunu "gübreler" ve "hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahsalları" izlemektedir. 84. fasılda bulunan "makine ve aksamları" ise Ukrayna'dan ithalatımızda 21. sırada bulunmaktadır.

Türkiye'nin Ukrayna'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (\$)

SIRA	FASIL	FASIL TANIMI	2007	2008	2009 (Ocak-Ekim)	2007/08 Değişim %
1	72	DEMİR VE ÇELİK	2.821.844.554	3.720.672.800	1.282.791.546	31,9
2	31	GÜBRELER	325.670.631	526.815.762	134.428.437	61,8
3	15	HAYVANSAL VE BİTKİSEL YAĞLAR VE BUNLARIN MÜSTAHSALLARI	53.421.220	346.568.818	251.382.281	548,7
4	27	MİNERAL YAKITLAR, MİNERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI,MUMLAR	315.311.504	277.445.157	289.907.240	-12,0
5	28	İNORGANİK KİMYASAL MÜSTAHSALLAR, ORGANİK, İNORGANİK BİLEŞİKLER	114.591.576	233.675.857	44.802.922	103,9
6	44	AĞAÇ VE AĞAÇTAN MAMUL EŞYA; ODUN KÖMÜRÜ	148.045.780	152.145.405	93.016.656	2,8
7	10	HUBUBAT	69.655.871	135.050.389	88.309.538	93,9
8	76	ALUMİNYUM VE ALUMİNYUM EŞYA	56.802.139	124.680.153	64.756.861	119,5
9	12	YAĞLI TOHUM VE MEYVALAR, SANAYİ BİTKİLERİ, SAMAN, HAYVAN YEMİ	157.951.950	118.923.641	96.864.042	-24,7
10	23	GIDA SANAYİİ KALINTI VE DÖKÜNTÜLERİ, HAZIR HAYVAN GIDALARI	82.020.983	83.908.758	35.602.712	2,3
		DİĞER	373.797.709	386.438.048	220.809.932	3,4
		TOPLAM	4.519.113.917	6.106.324.788	2.602.672.167	35,1

Kaynak: TÜİK verileri

D. UKRAYNA MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

Doğal kaynaklarının zengin oluşu ve Sovyet dönemindeki planlama Ukrayna'yı sanayi sektöründe, her ne kadar eski ve enerji yoğun teknolojiye sahip olsa da, belirli bir gelişmişlik düzeyine getirmiştir. Sovyetler Birliği döneminde Ukrayna'da, ağır sanayi ve savunma sanayi ön planda yer almış, ancak bağımsızlıkla birlikte merkezi otorite dağılmış ve piyasa mekanizmasının geliştirilmesinde güçlüklerle karşılaşmıştır. 1993'ten itibaren Ukrayna sanayisi yapısal değişiklikler yaşamıştır. Temel sanayi olarak adlandırılan enerji sektörü ve çelik sanayi üretiminin genel sanayi üretimi içindeki payı artarken, imalat sanayi olarak adlandırılan makina yapımı ve hafif sanayi üretiminin payı azalmıştır.

Ukrayna sanayisinde önemli sektörler makine imalatı, gıda, demir-çelik, metalurji, kimyasallar, uçak ve gemi inşa sanayisidir. Makine üretimi ve kimyasallar alanlarındaki en büyük sorun, eski teknolojilerin kullanılıyor olması ve ithal edilen mallarla rekabet edilememesidir. Bu nedenle üretim istenen seviyeye ulaşamamaktadır. Fakat özelleştirme süreciyle birlikte bu alanlarda bir canlanma gözlenmektedir. İmalat sanayi içinde en hızlı büyüyen alt grup makine imalatı olmuştur. Makina imalatını kağıt ve selüloz sanayi ile ağaç ve ağaç işleme sanayi izlemiştir.

Ukrayna sanayisi enerjiye oldukça bağımlıdır. Ancak, enerji girdilerinin fiyatları gelişmiş ülkelere göre nispeten daha ucuzdur.

Ukrayna'nın 2008 yılında makine ihracatı %27,7 artmış ve 3.498 milyon \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. Ülkenin makine ihracatının yarısından fazlası Rusya'ya (%56) gerçekleştirilmiştir. Rusya'yı Belarus, Kazakistan, Özbekistan ve Almanya izlemektedir. Türkiye ise 2008 yılında Ukrayna'nın makine ihraç ettiği ülkeler arasında 43. sırada yer almıştır.

Ukrayna'nın Ülkelere Göre Makine ve Aksamları İhracatı (Bin \$) - 84. Fasıl

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	RUSYA	1.136.783	1.538.590	1.963.673	27,6
2	BELARUS	116.761	142.968	236.207	65,2
3	KAZAKİSTAN	101.411	157.642	168.518	6,9
4	ÖZBEKİSTAN	57.109	74.517	145.960	95,9
5	ALMANYA	65.547	83.206	100.473	20,8
6	POLONYA	27.016	43.255	70.440	62,8
7	İRAN	16.589	20.205	66.374	228,5
8	HİNDİSTAN	82.719	82.641	60.959	-26,2
9	AZERBAYCAN	23.537	55.945	55.455	-0,9
10	ÇİN	47.557	53.527	53.390	-0,3
11	MOLDOVA	30.121	43.276	52.208	20,6
12	ROMANYA	10.644	12.856	39.255	205,3
13	TÜRKMENİSTAN	9.935	22.310	29.979	34,4
14	BULGARİSTAN	17.054	29.788	27.139	-8,9
15	DANİMARKA	9.624	14.447	25.654	77,6
16	GÜRCİSTAN	12.391	19.751	24.377	23,4
17	A.B.D.	22.743	31.564	22.937	-27,3
18	AVUSTURYA	15.985	19.726	22.675	14,9
19	SLOVAKYA	13.456	16.895	22.362	32,4
20	FRANSA	22.258	21.610	21.306	-1,4
	DİĞER	212.264	253.369	288.463	13,9
	TOPLAM	2.051.504	2.738.088	3.497.804	27,7

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

2008 yılında Ukrayna'nın makine ve aksamları ihracatında ilk sırayı 404 milyon \$ ile "turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri" almaktadır. Pozisyon bazında ilk beş kalem Ukrayna'nın makine ihracatının yaklaşık %35'ini oluşturmaktadır.

Ukrayna'nın Makine ve Aksamları İhracatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	'8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBİNLERİ	301.633	335.769	404.054	20,3
2	'8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	148.979	185.654	299.380	61,3
3	'8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	138.093	183.235	201.309	9,9
4	'8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	114.096	147.539	189.313	28,3
5	'8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, İSİ POMPALARI	180.028	196.178	179.869	-8,3
6	'8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	87.156	126.901	177.033	39,5
7	'8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DISİLER, ÇARKLAR	99.458	139.262	173.105	24,3
8	'8455	METALLERİ HADDELEME MAKİNELERİ, BUNLARIN SİLİNDİRLERİ	95.584	146.995	171.959	17,0
9	'8419	İSİ DEĞİŞİKLİĞİ YÖNTEMİ İLE MADDELERİ İSLEMELER İÇİN CİHAZLAR	63.379	87.447	144.448	65,2
10	'8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	67.659	99.266	130.966	31,9
11	'8432	TARLA, BAĞÇE TARIMINDA, ORMANCILIKTA KULLANILAN MAKİNE, CİHAZLAR	50.049	81.599	125.003	53,2
12	'8482	HER NEVİ RULMANLAR	67.545	91.814	108.525	18,2
13	'8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	34.954	68.367	93.148	36,2
14	'8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	23.475	62.765	92.718	47,7
15	'8412	DİĞER MOTORLAR VE KUVVET ÜRETEN MAKİNELER	46.408	76.070	89.361	17,5
16	'8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOSALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	58.058	50.922	89.273	75,3
17	'8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	53.505	62.779	75.857	20,8
18	'8426	GEMİ VİNÇLERİ, MAÇUNALAR, HALATLI VİNÇLER, DÖNER KÖPRÜLER	34.163	39.150	64.593	65,0
19	'8406	BUHAR TÜRBİNLERİ	17.999	46.991	54.645	16,3
20	'8403	BUHAR KAZANLARI DİSİNDİ KALAN MERKEZİ İSİTMA KAZANLARI	16.716	27.795	42.037	51,2
		DİĞER	352.567	481.590	591.208	22,8

	TOPLAM	2.051.504	2.738.088	3.497.804	27,7
--	---------------	------------------	------------------	------------------	-------------

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Ukrayna'nın 84. fasıl bazında makine ithalatı 2008 yılında bir önceki seneye göre %28,6 oranında artış göstererek 9.570 milyon \$ olmuştur. Almanya, Rusya, Çin, İtalya ve A.B.D. Ukrayna'nın makine ithal ettiği başlıca ülkelerdir. Türkiye ise, makine ithalatında 16. sırada bulunmaktadır.

Ukrayna'nın Ülkelere Göre Makine ve Aksamları İthalatı (Bin \$) - 84. Fasıl

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	ALMANYA	1.100.982	1.492.122	1.816.337	21,7
2	RUSYA	1.122.767	1.371.398	1.565.930	14,2
3	ÇİN	278.207	481.510	847.010	75,9
4	İTALYA	496.320	585.758	776.294	32,5
5	A.B.D.	184.434	275.327	535.030	94,3
6	G.KORE	168.670	311.984	418.596	34,2
7	ÇEK CUMHURİYETİ	162.313	409.195	349.618	-14,6
8	POLONYA	163.775	230.750	334.814	45,1
9	FRANSA	163.480	229.194	267.424	16,7
10	BELARUS	103.972	137.919	204.235	48,1
11	İNGİLTERE	58.781	114.973	194.385	69,1
12	JAPONYA	71.746	126.638	191.732	51,4
13	HOLLANDA	129.642	159.583	176.003	10,3
14	İSVEÇ	65.109	115.519	168.050	45,5
15	AVUSTURYA	96.383	201.817	153.793	-23,8
16	TÜRKİYE	105.242	130.474	145.617	11,6
17	ROMANYA	68.456	114.762	128.768	12,2
18	İSVİÇRE	66.495	97.661	125.407	28,4
19	BELÇİKA	36.863	130.943	118.504	-9,5
20	MACARİSTAN	55.312	78.016	105.143	34,8
	DİĞER	492.450	648.553	947.628	46,1
	TOPLAM	5.191.399	7.444.096	9.570.318	28,6

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Not: BM verileri ile TÜİK verileri arasındaki farklılıklar nedeniyle bu tabloda Türkiye verileri TÜİK verileridir.

Ukrayna'nın makine ve aksamları ithalatındaki başlıca kalemler arasında ilk sırayı 8401 nolu GTİP'de tanımlı "nükleer reaktörler, kartuşları, yanıcı elemanlar" almaktadır. Diğer önemli ithal kalemleri arasında ise; "alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar", "hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları" gibi alt ürün grupları yer almaktadır.

Ukrayna, makine ve aksamları ithalatında pozisyon ve alt açılımları bazında çok çeşitli gümrük verileri uygulamaktadır. Pazara giriş ile ilgilenen firmalarımızın ihraç etmeyi düşündükleri ürün bazında gümrük vergilerini <http://madb.europa.eu> WEB adresinden "Applied Tariffs Database" bölümüne girerek öğrenmelerinde fayda görülmektedir.

Ukrayna'nın Makine ve Aksamları İthalatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	'8401	NÜKLEER REAKTÖRLER, KARTUŞLARI, YANICI ELEMANLAR	365.190	507.841	636.025	25,2

2	'8407	ALTERNATIF-ROTATIF KIVILCIM ATESLEMELI, İÇTEN YANMALI MOTORLAR	261.318	489.897	592.521	20,9
3	'8433	HASAT, HARMAN, BIÇME; ÜRÜNLERİ AYIRMA, TEMİZLEME MAKİNE, CİHAZLARI	215.057	267.551	551.927	106,3
4	'8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOGUTUCULAR, ISI POMPALARI	311.565	392.398	470.516	19,9
5	'8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSİKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	147.317	306.560	394.602	28,7
6	'8474	TOPRAK, TAS, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	135.966	252.110	374.049	48,4
7	'8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	202.216	282.830	361.393	27,8
8	'8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İSLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	182.053	297.145	310.231	4,4
9	'8432	TARLA, BAĞÇE TARIMINDA, ORMANCILIKTA KULLANILAN MAKİNE, CİHAZLAR	84.253	142.692	303.828	112,9
10	'8419	ISI DEĞİŞİKLİĞİ YÖNTEMİ İLE MADDELERİ İSLEMELER İÇİN CİHAZLAR	212.962	283.214	293.476	3,6
11	'8471	OTOMATİK BİLGİ İSLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	156.251	141.321	279.183	97,6
12	'8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	145.420	186.664	277.810	48,8
13	'8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	145.122	190.780	262.315	37,5
14	'8408	DİZEL, YARI DİZEL MOTORLAR (HAVA BASINCI İLE ATEŞLENEN, PİSTONLU)	111.333	204.176	256.991	25,9
15	'8413	SİVİLER İÇİN POMPALAR, SİVİ ELEVATÖRLERİ	134.223	203.922	238.243	16,8
16	'8430	TOPRAK, MADEN, CEVHERİ TASIMA, AYIRMA, SEÇME VB. İS MAKİNELERİ	69.619	127.425	236.434	85,5
17	'8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOSALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	147.991	168.527	223.339	32,5
18	'8438	YIYECEK/İÇECEK SANAYİNDE KULLANILAN MAKİNE VE CİHAZLAR	132.497	220.849	214.557	-2,8
19	'8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	151.177	162.859	200.045	22,8
20	'8467	EL İLE KULLANILAN PNÖMATİK/MOTORLU ALETLER	29.548	39.989	148.145	270,5
		DİĞER	3.341.078	4.868.750	6.625.630	36,1
		TOPLAM	5.191.399	7.444.096	9.570.318	28,6

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik bölümü verileri)

2008 yılında Ukrayna'nın makine ve aksamaları ithalatında ilk 3 sırada yer alan ürünlerin ithal edildiği başlıca ülkeler;

8401 - Nükleer Reaktörler, Kartuşları, Yanıcı Elemanlar (Bin \$)

Ülkeler	2006	2007	2008
Rusya	365.152	499.885	635.995
Çek Cumhuriyeti	38	6.558	30
Hollanda	0	1.398	0
Toplam	365.190	507.841	636.025

8407 - Alternatif-Rotatif Kıvılcım Ateşlemeli, İçten Yanmalı Motorlar (Bin \$)

Ülkeler	2006	2007	2008
G.Kore	87.648	164.404	194.235
Romanya	48.853	96.546	100.925
Çin	1.517	54.675	72.721
Almanya	19.603	35.682	48.069
Rusya	51.280	47.371	42.555
Çek Cumhuriyeti	28.885	36.297	37.375
Türkiye	263	11.776	34.547
Slovakya	0	9.366	32.030
Polonya	15.257	23.663	12.049
Japonya	4.867	6.662	11.744
Diğer	3.145	3.455	6.271
Toplam	261.318	489.897	592.521

8433 - Hasat, Harman, Biçme; Ürünleri Ayırma, Temizleme Makine, Cihazları (Bin \$)

Ülkeler	2006	2007	2008
Almanya	103.973	115.413	204.018
A.B.D.	28.271	40.663	99.205
Belarus	2.775	4.699	45.896
Belçika	5.398	17.600	45.267
Rusya	35.154	32.500	36.564
Polonya	2.038	6.278	27.301
İtalya	13.451	10.851	23.355
İsviçre	169	1.810	14.833
Danimarka	6.274	13.403	9.923
Fransa	3.210	4.570	8.149
Diğer	14.344	19.764	37.416
Toplam	215.057	267.551	551.927

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik bölümü verileri)

E. TÜRKİYE – UKRAYNA MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

2008 yılında ülkemizin 84. fasıl itibariyle makine ve aksesuarları sektörü ihracatında 18. sırada bulunan Ukrayna sektör ihracatımızdan %1,42 pay almıştır. Anılan yılda Ukrayna'ya makine ve aksesuarları ihracatımız %11,6 artarak 145,6 milyon \$'a yükselmiş; Ukrayna'dan ithalatımız ise %71,6 oranında azalarak 4,7 milyon \$'a gerilemiştir.

2004-2008 yılları arasında ise; Ukrayna ile Türkiye arasındaki makine ve aksesuarları dış ticaret hacmi 2,5 kat artış sergilerken, bu dönemde iki ülke arasındaki dış ticaret ülkemiz lehine fazla vermiştir. 2004-2008 döneminde, Ukrayna'ya yönelik makine ihracatımız sürekli artmış, ithalatımız da ise 2008 yılında düşüş kaydedilmiştir. Ancak, 2008-2009 yılları Ocak-Ekim dönemi incelendiğinde bu durumun tersine döndüğü, ihracatımız azalırken ithalatımızın arttığı gözlemlenmektedir.

Türkiye – Ukrayna Makine ve Aksesuarları Dış Ticareti (\$ - 84. Fasıl)

	2004	2005	2006	2007	2008	2008 Ocak-Ekim	2009 Ocak-Ekim
İhracat	52.391.930	72.108.139	105.241.796	130.474.439	145.616.848	131.158.784	43.049.805

İhracat Değişim %	44,4	37,6	45,9	24,0	11,6		-67,2
İthalat	5.851.717	6.724.617	12.368.253	16.625.490	4.727.008	3.720.760	4.516.583
İthalat Değişim %	83,3	14,9	83,9	34,4	-71,6		21,4
Dış Ticaret Hacmi	58.243.647	78.832.756	117.610.049	147.099.929	150.343.856	134.879.544	47.566.388
Hacim Değişim %	47,5	35,3	49,2	25,1	2,2		-64,7
Dış Ticaret Farkı	46.540.213	65.383.522	92.873.543	113.848.949	140.889.840	127.438.024	38.533.222
Fark Değişim %	40,6	40,5	42,0	22,6	23,8		-69,8

Kaynak: TÜİK verileri

1. İHRACAT

84. fasıl itibariyle sektör ihracatında önemli yer tutan kalemler pozisyon bazında incelendiğinde 2008 yılında; ilk sırada 8418 no'lu GTİP altında tanımlanan “buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları”, ikinci sırada 8474 no'lu GTİP altında tanımlanan “toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme vb. için makineler”, üçüncü sırada ise 8481 no'lu GTİP altında tanımlanan “muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil”in yer aldığı görülmektedir.

Ukrayna'ya Makine ve Aksamları İhracatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009 (Ocak-Ekim)	2007/08 Değişim %
1	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOGUTUCULAR, ISI POMPALARI	45.420.495	31.362.896	9.455.605	-30,9
2	8474	TOPRAK, TAS, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	10.571.643	13.119.758	3.552.549	24,1
3	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	3.973.257	7.347.140	2.558.668	84,9
4	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTILATÖR, ASPIRATÖR	4.007.076	7.267.486	2.968.165	81,4
5	8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	4.302.237	6.625.729	1.391.877	54,0
6	8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTILATÖRLÜ, İSİ, NEM DEĞİSTİRME TERTİBATLI	4.274.767	6.035.445	910.575	41,2
7	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	1.600.071	6.009.930	1.508.572	275,6
8	8450	ÇAMASIR YIKAMA MAKİNELERİ	12.212.955	5.965.029	1.752.353	-51,2
9	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	1.497.712	5.221.224	1.636.678	248,6
10	8403	BUHAR KAZANLARI DISINDA KALAN MERKEZİ İSITMA KAZANLARI	4.177.426	4.944.977	1.412.996	18,4

11	8462	METALLERİ DÖVME, İSLEME, KESME, SATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	3.829.556	4.387.161	882.096	14,6
12	8477	KAUÇUK, PLASTİK ESYA İMAL VE İSLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	3.092.433	3.850.448	1.938.230	24,5
13	8467	EL İLE KULLANILAN PNÖMATİK/MOTORLU ALETLER	2.959.593	3.624.370	1.060.210	22,5
14	8465	AGAÇ, MANTAR, KEMİK, SERT KAUÇUK, PLASTİK VB. İSLEME MAKİNELERİ	4.249.732	3.435.068	580.554	-19,2
15	8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBİNLERİ	3.202	3.103.837	10.290	96.834,3
16	8419	İSİ DEĞİŞİKLİĞİ YÖNTEMİ İLE MADDELERİ İSLEMEK İÇİN CİHAZLAR	2.227.204	2.872.260	1.018.141	29,0
17	8455	METALLERİ HADDELEME MAKİNELERİ, BUNLARIN SİLİNDİRLERİ	7.500	2.568.669	1.075.488	34.148,9
18	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	1.045.499	2.495.248	0	138,7
19	8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOSALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	1.888.413	2.233.127	357.644	18,3
20	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İSLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	2.782.935	2.156.199	663.427	-22,5
		DİĞER	16.350.733	20.990.847	8.315.687	28,4
		TOPLAM	130.474.439	145.616.848	43.049.805	11,6

Kaynak: TÜİK Verileri

2. İTHALAT

2008 yılında pozisyon bazında Türkiye'nin Ukrayna'dan 84. fasıl itibariyle en fazla ithal ettiği ürün grupları sırasıyla, "turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri", "diğer motorlar ve kuvvet üreten makineler" ve "kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar" olmuştur.

Ukrayna'dan Makine ve Aksamları İthalatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-Ş)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009 (Ocak-Ekim)	2007/08 Değişim %
1	8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBİNLERİ	575.298	1.067.080	71.575	85,5
2	8412	DİĞER MOTORLAR VE KUVVET ÜRETEN MAKİNELER	582.882	643.438	45.041	10,4
3	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	1.325.116	504.749	184.207	-61,9
4	8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOSALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	1.571.493	350.695	1.304.305	-77,7
5	8462	METALLERİ DÖVME, İSLEME, KESME, SATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	31.067	348.066	121.049	1.020,4
6	8455	METALLERİ HADDELEME MAKİNELERİ, BUNLARIN SİLİNDİRLERİ	913.722	306.573	1.413.699	-66,4
7	8413	SİVİLER İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	138.032	272.834	139.915	97,7
8	8438	YIYECEK/İÇECEK SANAYİNDE KULLANILAN MAKİNE VE CİHAZLAR	129.963	219.019	112.778	68,5

9	8480	METAL DÖKÜMÜ İÇİN KASALAR, PLAKALAR, KALIP MODELLERİ	90.322	188.222	0	108,4
10	8434	SÜT SAGMA, SÜTÇÜLÜKTE KULLANILAN MAKİNE VE CİHAZLAR	268.391	154.967	0	-42,3
11	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	437.740	135.045	62.127	-69,1
12	8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DISLİLER, ÇARKLAR	38.486	116.616	19.421	203,0
13	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	5.837.731	91.962	368.608	-98,4
14	8477	KAUÇUK, PLASTİK ESYA İMAL VE İŞLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	105.823	61.380	138.484	-42,0
15	8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	18.228	45.225	20.385	148,1
16	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İŞLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	88.532	36.895	0	-58,3
17	8486	YARI İLETKEN DİSK, ELEKTRONİK ENTEGRE DEVRESİ	0	32.115	14.471	-
18	8402	BUHAR JENERATÖRLERİ, KIZGIN SU ÜRETEK KAZANLAR	355.931	29.389	0	-91,7
19	8419	İSİ DEĞİŞİKLİĞİ YÖNTEMİ İLE MADDELERİ İŞLEMEK İÇİN CİHAZLAR	23.079	28.517	0	23,6
20	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	395.849	24.971	65.564	-93,7
		DİĞER	3.697.805	69.250	434.954	-98,1
		TOPLAM	16.625.490	4.727.008	4.516.583	-71,6

Kaynak: TÜİK Verileri

F. DEĞERLENDİRME

Ukrayna'ya Aralık 2005 tarihinde Avrupa Birliği ve Mart 2006'da ABD tarafından "Pazar Ekonomisi Statüsü" tanınmıştır. 14 yıldır sürmekte olan müzkerelerin ardından Ukrayna 16 Mayıs 2008 tarihinde Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üye olmuştur. Buna karşın, küresel kriz ile siyasi istikrarsızlığın bir arada gittiği Ukrayna'da ekonomik alanda alınan bir takım önlemlerin DTÖ üyeliği ile ters düştüğü de gözlenmektedir.

Ukrayna'nın büyük bir pazar olarak önemi gözönüne alındığında, firmalarımızın sadece dış ticaret yoluyla ticari ilişkilerini sürdürmesi yerine ekonomik ilişkilere de ağırlık vererek Ukrayna'da yatırıma yönelmeleri, ekonomik ve ticari ilişkilerimizin geleceği açısından çok önemlidir. Diğer taraftan, halen gıda, tekstil ve temizlik maddeleri gibi klasik mal gruplarında odaklanan dış ticaretimizin çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Ukrayna'ya ihracatta makine ve aksamları, inşaat malzemeleri, otomotiv yan sanayi, elektrikli ev aletleri ve çeşitli gıda maddeleri sektörlerinde büyük potansiyel bulunmaktadır.

Ukrayna, makine imalatı ve bilimsel araştırma konusunda ciddi bir potansiyele sahiptir. Know-how, gelişmiş teknolojik ekipman ve bilgi teknolojileri konusunda ülkede sağlam bir altyapı söz konusudur. Ukrayna'nın ülkemize olan coğrafi yakınlığı, 47 milyonluk bir pazar teşkil etmesi, yetişmiş insan gücü, hammadde kaynaklarının zenginliği ve birçok sektördeki yeni yatırım ve modernizasyon ihtiyacı dikkate alındığında iki ülke arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yönünde önemli bir potansiyel bulunduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

- BM İstatistik Bölümü Verileri
- TÜİK Verileri
- www.musavirlikler.gov.tr